

สงครามโลก

จากอดีตและบทเรียนประวัติศาสตร์ที่โลกต้องไม่ลืม

“บทเรียนแห่งสงคราม คือ
เสียงเรียกสันติภาพ”

JACK PK

สงครามโลก

จากอดีตและบทเรียนประวัติศาสตร์
ที่โลกต้องไม่ลืม

จัดทำโดย และ ออกแบบและจัดรูปเล่ม

JACK PK

สิทธิลิขสิทธิ์ตามพฤติกรรมลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

คำนำ

หากเราพูดถึงเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงโลกมากที่สุดใน
ศตวรรษที่ 20 คงหนีไม่พ้นสงครามโลกครั้งที่หนึ่งและครั้งที่สอง
ความขัดแย้งครั้งใหญ่เหล่านี้ไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะในสนามรบเท่านั้น
แต่ยังสั่นคลอนราก ฐานของสังคม การเมือง และความคิดของ
มนุษยชาติอย่างที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน สงครามที่ใช้ทรัพยากร
มนุษย์และเทคโนโลยีที่มีอยู่ทั้งหมด ส่งผลให้เกิดความสูญเสียอย่าง
มหาศาล

หนังสือเล่มนี้ไม่ได้มีเจตนาที่จะขีดขูสงครามแต่เป็นการ
รวบรวมเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามลำดับเวลา ตั้งแต่ รอยร้าว
ในยุโรปช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ไปจนถึงความขัดแย้งในโลกยุค
ใหม่ หนังสือเล่มนี้มุ่งหวังที่จะแสดงให้เห็นถึงจุดเริ่มต้นอันน่า
สะพรึงกลัวของความขัดแย้ง ความสูญเสียอันมหาศาล และจุด
เปลี่ยนที่นำไปสู่สงครามเย็นและความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ที่เรา
ยังคงเผชิญอยู่ในปัจจุบัน เราจะพาคุณย้อนกลับไปพิจารณาว่าเหตุ
ใดการลอบสังหารเพียงครั้งเดียว... หนังสือเล่มนี้จะตรวจสอบว่า
เหตุการณ์เพียงครั้งเดียวในซาราเยโวกลายเป็นตัวเร่งปฏิกิริยาของ
สงครามครั้งใหญ่ได้อย่างไรความพยายามสร้างสันติภาพที่ล้มเหลว
หลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่งนำไปสู่สงครามโลกครั้งที่สองได้อย่างไร
และระเบิดปรมาณูที่ฮิโรชิมาและนางาซากิเปลี่ยน แปลงดุลอำนาจ
โลกไปตลอดกาลได้อย่างไร

ท้ายที่สุด หนังสือเล่มนี้เชิญชวนให้ผู้อ่านไตร่ตรองถึงอดีต เรียนรู้
จากมัน และตระหนักถึงภัยคุกคามที่ซ่อนอยู่ในโลกสมัยใหม่ ไม่ว่าจะ
จะเป็นสงครามไซเบอร์ สงครามตัวแทน หรือความขัดแย้งทางชาติ
พันธุ์ เพื่อไม่ให้ประวัติศาสตร์อันเจ็บปวดเกิดขึ้นซ้ำรอย

(หมายเหตุบรรณาธิการ: มีนาคม 2025)

สารบัญ

บทนำ: โลกที่แตกสลาย	8
---------------------	---

ภาคที่ 1: ก่อนมหาสงคราม (ค.ศ. 1870–1914)

บทที่ 1: ยุโรปบนปลายดาบ	13
-------------------------	----

บทที่ 2: การแข่งขันแสนยานุภาพและอาณานิคม	23
--	----

ภาคที่ 2: สงครามโลกครั้งที่ 1 (ค.ศ. 1914–1918)

บทที่ 3: เสียงปืนที่ซาราเยโว	28
------------------------------	----

บทที่ 4: สงครามสนามเพลาะ นรกบนดิน	34
-----------------------------------	----

บทที่ 5: เทคโนโลยีสังหารสมรภูมิขยายวงกว้าง (เมื่อสงครามลามไปบนฟ้าและใต้ทะเล)"	40
--	----

บทที่ 6: จุดจบและสนธิสัญญาแวร์ซาย	46
-----------------------------------	----

ภาคที่ 3: ช่วงระหว่างสงคราม (ค.ศ. 1919–1939)

บทที่ 7: โลกหลังสงครามโลกครั้งที่ 1	52
-------------------------------------	----

บทที่ 8: วิกฤตเศรษฐกิจและการกำเนิดเฟด็จการ 58

ภาคที่ 4: สงครามโลกครั้งที่ 2 (ค.ศ. 1939–1945)

บทที่ 9: สงครามสายฟ้าแลบ Blitzkrieg 64

บทที่ 10: ปฏิบัติการบาร์บารอสซา 71

บทที่ 11: มหาสงครามในแปซิฟิก 77

บทที่ 12: Holocaust การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ 84

บทที่ 13: ระเบิดปรมาณูและการสิ้นสุดสงคราม 92

ภาคที่ 5: สงครามเย็น (ค.ศ. 1947–1991)

บทที่ 14: โลกถูกแบ่งสองขั้ว 98

บทที่ 15: สงครามเกาหลี 105

บทที่ 16: วิกฤตการณ์คิวบาและอาวุธนิวเคลียร์ 113

บทที่ 17: สงครามเวียดนาม 125

บทที่ 18: การล่มสลายของสหภาพโซเวียต 133

ส่วนที่ 6: ความขัดแย้งร่วมสมัย (ค.ศ. 1990 – ปัจจุบัน)

บทที่ 19: อิสราเอล–ปาเลสไตน์ 140

บทที่ 20: อิรักและสงครามอ่าวเปอร์เซีย	147
บทที่ 21: 9/11 และสงครามต่อต้านการก่อการร้าย	155
บทที่ 22: รัสเซีย-ยูเครน	163
บทที่ 23: ความขัดแย้งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	171
บทที่ 24: แอฟริกาและความขัดแย้งหลังยุคอาณานิคม	189
บทส่งท้าย: เสียงสะท้อนจากประวัติศาสตร์	196
อ้างอิงและบรรณานุกรม เครดิตภาพ	199

บทนำ

ในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 ยุโรปถือเป็นศูนย์กลางอารยธรรมและความเจริญรุ่งเรืองของโลก ประเทศตะวันตกต่างแข่งขันกันพัฒนาเทคโนโลยี อุตสาหกรรม ศิลปะ และวัฒนธรรม ปารีส ลอนดอน และเวียนนาเปรียบเสมือนเมืองหลวงของโลกที่เปี่ยมไปด้วยอารยธรรม แต่ภายใต้ภาพลักษณ์อันงดงามของสถาปัตยกรรมแบบวิกตอเรียและความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจนั้น กลับซ่อนเร้นความขัดแย้งที่รอวันปะทุอยู่ความตึงเครียดทางอาวุธ (ลัทธิทหาร) เป็นปัจจัยแรกที้อยๆ พัฒนาขึ้น แต่ประเทศต่างสะสมอาวุธและขยายกองทัพอย่างรวดเร็วเพื่อแสดงแสนยานุภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจักรวรรดิเยอรมันซึ่งกำลังผงาดขึ้นมาท้าทายอำนาจทางทะเลของสหราชอาณาจักร การแข่งขันนี้ไม่ได้เป็นเพียงเรื่องการป้องกันประเทศเท่านั้น แต่กลายเป็นเรื่องของความภาคภูมิใจและความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน

ในขณะเดียวกัน ลัทธิจักรวรรดินิยมได้ขยายความขัดแย้งออกไปนอกยุโรป มหาอำนาจต่างแข่งขันกันเพื่อควบคุมดินแดนในแอฟริกาและเอเชียเพื่อค้นหาทรัพยากรธรรมชาติและตลาดการค้าใหม่ ความขัดแย้งเรื่องพรมแดนและผลประโยชน์ในดินแดนอาณานิคมมักเป็นต้นเหตุของความขัดแย้งที่รุนแรงขึ้น ลัทธิชาตินิยมนำพาคุณไปสู่คาบสมุทรบอลข่าน ซึ่งได้รับฉายาว่า "ถังดินเผาผสม" (ถังดินปืนแห่งยุโรป) ชาติต่างๆ นำเอาข้อได้เปรียบของตนมา – และจักรวรรดิออตโตมันพยายามเลียนแบบ

ประสิทธิภาพของชาวสลาฟเซอร์เบีย โดยคำนึงถึงลัทธิชาตินิยมของยุโรปด้วย เมื่อเข้าสู่ช่วงทศวรรษ 1900 ยุโรปถูกแบ่งออกเป็นสองฝ่ายพันธมิตรที่ตึงเครียดกันอย่างมาก ระบบพันธมิตรที่ซับซ้อนนี้ เดิมทีออกแบบมาเพื่อรักษาสมดุลอำนาจและป้องกันสงคราม แต่ในความเป็นจริงกลับกลายเป็นกลไกที่ผลักดันให้ทุกชาติเข้าสู่ความขัดแย้งพร้อมกันแม้เพียงการยั่วยุเล็กน้อย

ลำดับเหตุการณ์ก่อนสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง:

1871: การรวมชาติเยอรมันและการสถาปนารัฐจักรวรรดิเยอรมัน

1882: การก่อตั้งกลุ่มพันธมิตรไตรภาคี (เยอรมนี ออสเตรีย-ฮังการี อิตาลี)

1907: การก่อตั้งกลุ่มพันธมิตรไตรภาคี (สหราชอาณาจักร ฝรั่งเศส รัสเซีย)

1908: วิกฤตการณ์บอสเนีย เมื่อออสเตรีย-ฮังการีผนวกบอสเนีย

ระบบพันธมิตรที่ติดตาม A fragile alliance system.

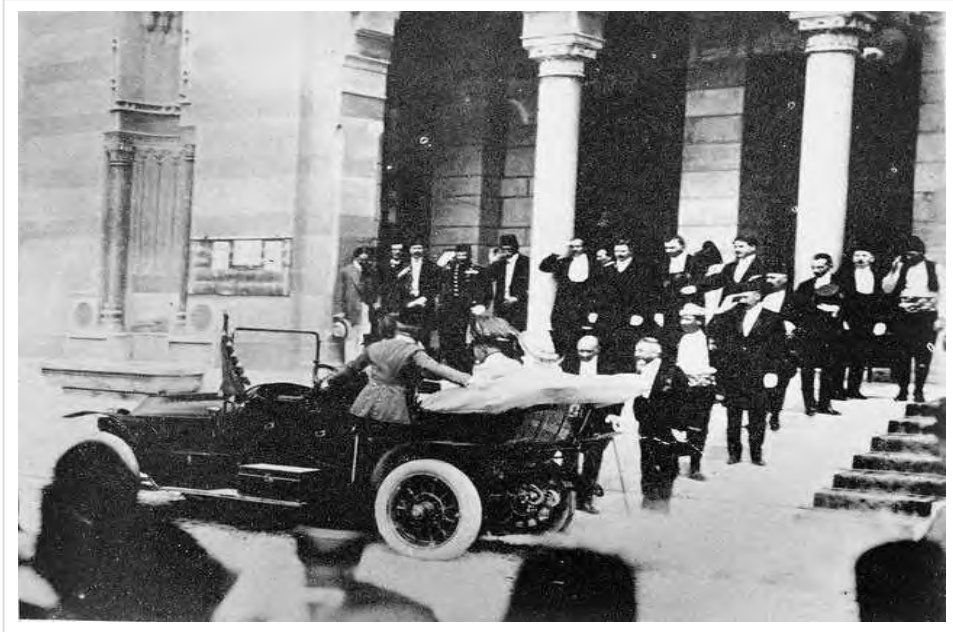
ฝ่ายหนึ่งคือฝ่ายมหาอำนาจกลาง นำโดยจักรวรรดิเยอรมันภายใต้จักรพรรดิวิลเฮล์มที่ 2 ผู้ทะเยอทะยาน ซึ่งตั้งเป้าหมายที่จะทำให้เยอรมนีเป็นมหาอำนาจของโลก ควบคู่ไปกับจักรวรรดิออสเตรีย-ฮังการีที่กำลังเสื่อมถอย พยายามรักษาอำนาจในคาบสมุทรบอลข่านและอิตาลี (ซึ่งต่อมาจะเปลี่ยนข้าง)

อีกฝ่ายหนึ่งคือฝ่ายสัมพันธมิตรไตรภาคี ประกอบด้วยสาธารณรัฐฝรั่งเศส ซึ่งมีความแค้นฝังลึกต่อเยอรมนีจากการสูญเสียแคว้นอัล

ชาว-ลอร์เรนในสงครามฝรั่งเศส-ปรัสเซีย สหราชอาณาจักร ซึ่ง
กังวลเกี่ยวกับการขยายอำนาจทางทะเลของเยอรมนี และจักรวรรดิ
รัสเซีย ซึ่งพยายามขยายอิทธิพลเข้าไปในคาบสมุทรบอลข่านเพื่อ
เป็นผู้นำของชาวสลาฟ

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเหล่านี้เต็มไปด้วยความสงสัย การทูต
ลับ และการแข่งขันด้านอาวุธ ทุกฝ่ายเชื่อว่าสงครามเป็นสิ่งที่
หลีกเลี่ยงไม่ได้ และเมื่อมันเกิดขึ้น ชัยชนะจะเป็นของผู้ที่โฉบเฉี่ยวและ
ระดมกำลังได้เร็วกว่า ลัทธิทหารนิยมครอบงำความคิดของผู้นำและ
ประชาชน ทำให้สงครามถูกมองว่าเป็นเกียรติและเป็นหนทางเดียวใน
การยุติข้อพิพาทระหว่างประเทศ

เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน ค.ศ. 1914 อาร์ชดยุคฟรานซ์ เฟอร์
ดินานด์ มกุฎราชกุมารแห่งจักรวรรดิออสเตรีย-ฮังการี และพระ
ชายา ซอฟฟ์ ได้เสด็จเยือนซาราเยโว เมืองหลวงของบอสเนีย
ท่ามกลางบรรยากาศที่ไม่เป็นมิตร ชาวเซิร์บในพื้นที่มองว่าการ
เสด็จเยือนในวันชาติเซอร์เบียครั้งนี้เป็นการดูหมิ่นและเป็นการ
ท้าทาย

อาร์ชดยุคฟรานซ์ เฟอर्डินานด์ และพระชายา ซอฟฟี ทรงอยู่ในรถยนต์เพียงไม่กี่นาทีก่อนเกิดเหตุพยายามลอบสังหาร

กลุ่ม "แบล็กแฮนด์" ซึ่งเป็นองค์กรลับชาตินิยมเซอร์เบียวางแผนลอบสังหารโดยส่งมือสังหารหลายคนไปตัดกรอตามเส้นทาง ขบวนเสด็จของราชวงศ์ หลังจากความพยายามครั้งแรกด้วยระเบิดล้มเหลว ขบวนเสด็จจึงตัดสินใจเปลี่ยนเส้นทาง อย่างไรก็ตามคนขับรถเลี้ยวเข้าไปในซอยตันโดยไม่ตั้งใจและพยายาม ถอยหลัง ในขณะนั้น กาฟรีโล ปรินซิป นักศึกษาหัวรุนแรงวัย 19 ปี ฉวยโอกาสและยิงปืนพกใส่พระราชวงศ์ทั้งสองพระองค์ในระยะประชิด

กระสุนนัดนั้นคร่าชีวิตมกุฎราชกุมารและพระมเหสี กลาย

เป็น "กระสุนนัดเดียวที่เปลี่ยนโลก" ออสเตรีย-ฮังการี ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากเยอรมนี ยื่นคำขาดอย่างรุนแรงต่อเซอร์เบีย เมื่อเซอร์เบียปฏิเสธข้อเรียกร้องบางส่วน ออสเตรีย-ฮังการีจึงประกาศสงครามในวันที่ 28 กรกฎาคม 1914

นับจากนั้น กลไกพันธมิตรจึงเริ่มทำงาน รัสเซียประกาศระดมกำลังเพื่อปกป้องเซอร์เบีย เยอรมนีประกาศสงครามกับรัสเซียและฝรั่งเศส และเมื่อเยอรมนีบุกผ่านเบลเยียมที่เป็นกลางเพื่อโจมตีฝรั่งเศส สหราชอาณาจักรจึงประกาศสงครามกับเยอรมนี ภายในเวลาเพียงหนึ่งสัปดาห์ มหาอำนาจหลักเกือบทั้งหมดในยุโรปก็เข้าสู่สงครามซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของสงครามโลกครั้งที่ 1

**ภาคที่ 1: ก่อนมหาสงคราม
(ค.ศ. 1870–1914)**

บทที่ 1: ยุโรปบนปลายดาบ

ในช่วงเวลานี้ยุโรปมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมอย่างมากมาย หลังจากสงครามฝรั่งเศส-ปรัสเซียในปี ค.ศ. 1870-1871 ซึ่งได้วางรากฐานสำหรับการรวมประเทศเยอรมนีและการเปลี่ยนแปลงสมดุลอำนาจในยุโรป ประเทศต่างๆ เริ่มสร้างพันธมิตรและสนธิสัญญาเพื่อความมั่นคงทางการเมือง ทหาร เช่น สนธิสัญญาสองฝ่ายระหว่างเยอรมนีและออสเตรีย-ฮังการี รวมถึงสนธิสัญญา Triple Alliance ที่มีอิตาลีเข้าร่วม

ในทำนองเดียวกัน ฝ่ายสัมพันธมิตร ที่นำโดยอังกฤษ ฝรั่งเศส และรัสเซีย ก่อตั้งขึ้นเพื่อตอบสนองต่อภัยคุกคามจากการขยายตัวของเยอรมนี ภาวะการแข่งขันทางอาวุธและการเตรียมความพร้อมทางทหาร ทำให้เกิดความตึงเครียดในระดับนานาชาติ

ขัดแย้งและบาดหมางกันอย่างรุนแรงระหว่างมหาอำนาจยุโรป ต่างฝ่ายต่างต้องการแสวงหาทรัพยากรและตลาดการค้าใหม่ๆ เพื่อความมั่งคั่งของชาติตน ยุคนี้จึงถูกเรียกว่าเป็นยุคของ "ลัทธิจักรวรรดินิยมยุคใหม่" (New Imperialism) ที่นำไปสู่การกระทบกระทั่งกันตามพรมแดนอาณานิคมหลายครั้ง

ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือวิกฤตการณ์โมร็อกโก (Moroccan Crises) ในปี ค.ศ. 1905 และ 1911 ที่เยอรมนีพยายามท้าทาย

อิทธิพลของฝรั่งเศสในแอฟริกาเหนือ เหตุการณ์นี้ไม่เพียงแต่
ล้มเหลวในการแยกอังกฤษและฝรั่งเศสออกจากกัน แต่กลับทำ
ให้ความสัมพันธ์ของทั้งสองชาติยิ่งแนบแน่นขึ้นจนนำไปสู่ความ
ร่วมมือทางทหารที่ใกล้ชิด

นอกจากความตึงเครียดด้านอาวุธและอาณานิคมแล้ว ยังมี
ปัจจัยสำคัญอื่นๆ ที่เป็นตัวเร่งและหล่อหลอมให้ยุโรปเดินหน้าสู่
มหาสงคราม ได้แก่:

ลัทธิชาตินิยม (Nationalism) และดินปืนแห่งยุโรป

ในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 ลัทธิชาตินิยมได้เติบโต
ขึ้นอย่างรุนแรง โดยเฉพาะในกลุ่มชนชาติต่างๆ ที่อยู่ภายใต้การ
ปกครองของจักรวรรดิขนาดใหญ่ พื้นที่ที่เปราะบางที่สุดคือ
คาบสมุทรบอลข่าน (The Balkans) ซึ่งเต็มไปด้วยความ
หลากหลายทางเชื้อชาติและศาสนา เมื่อจักรวรรดิออตโตมัน
(Ottoman Empire) ที่เคยปกครองดินแดนแถบนี้เริ่มเสื่อม
อำนาจลง จักรวรรดิรัสเซีย (ซึ่งอ้างตนเป็นผู้ปกป้องชาวสลาฟ)

และจักรวรรดิออสเตรีย-ฮังการี ต่างก็พยายามเข้ามาขยาย
อิทธิพลของตน

ความขัดแย้งที่ฝังรากลึกนี้ทำให้คาบสมุทรบอลข่านได้รับ
ฉายาว่า "ดินปืนแห่งยุโรป" (The Powder Keg of Europe)

ยิ่งไปกว่านั้น สงครามบอลข่าน (Balkan Wars) ทั้งสองครั้งในปี ค.ศ. 1912 และ 1913 ยิ่งเติมเชื้อไฟให้สถานการณ์เลวร้ายลง เมื่อเซอร์เบียก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจระดับภูมิภาคและมีความทะเยอทะยานที่จะรวมชาติสลาฟใต้ ซึ่งสร้างความหวาดระแวงอย่างหนักให้กับออสเตรีย-ฮังการีที่เกรงว่าลัทธิชาตินิยมนี้จะทำให้จักรวรรดิอันเปราะบางของตนต้องแตกสลาย

สรุปปัจจัยแห่งความขัดแย้ง (M.A.I.N.)

สถานการณ์ของยุโรปก่อนปี ค.ศ. 1914 ไม่ได้เกิดจากความบังเอิญ แต่เกิดจากการสะสมความตึงเครียดอย่างเป็นระบบ ซึ่งสามารถสรุปผ่านรากฐาน 4 ประการ หรือที่นักประวัติศาสตร์มักเรียกว่า M.A.I.N. ประกอบด้วย:

M - Militarism (ลัทธินิยมทหาร): การแข่งขันกันสะสมอาวุธและขยายกองทัพ การแข่งขันสร้างเรือประจัญบานขนาดใหญ่ (เช่น เรือรบเดรดนอต) ระหว่างอังกฤษและเยอรมนี รวมถึงการที่เสนาธิการทหารของแต่ละชาติสร้างแผนการรบเชิงรุกที่พร้อมจะเคลื่อนพลนับล้านคนภายในไม่กี่วัน

A - Alliances (ระบบพันธมิตร): การแบ่งฝ่ายอย่างชัดเจนระหว่างกลุ่ม Triple Alliance (เยอรมนี, ออสเตรีย-

ฮังการี, อิตาลี) และกลุ่ม Triple Entente (อังกฤษ, ฝรั่งเศส, รัสเซีย) สัญญาผูกมัดเหล่านี้ทำให้เกิดโดมิโนเอฟเฟกต์ หากเกิดความขัดแย้งเล็กๆ ระหว่างสองประเทศ พันธมิตรทั้งหมดจะถูกดึงเข้าสู่สงครามด้วยทันที

I - Imperialism (ลัทธิจักรวรรดินิยม): การแย่งชิงดินแดน ทรัพยากร และความยิ่งใหญ่ทางการค้านอกทวีปยุโรป ซึ่งสร้างความหวาดระแวงและความอิจฉาระหว่างชาติมหาอำนาจ

N - Nationalism (ลัทธิชาตินิยม): ความรักชาติสุดโต่ง ความเชื่อในความเหนือกว่าของชนชาติแห่งชาติพันธุ์ และความต้องการเอกราชของชนชาติชนกลุ่มน้อยที่พร้อมจะใช้ความรุนแรงเพื่อให้ได้มาซึ่งอิสรภาพ

ยุโรปในช่วงเวลานั้นจึงเปรียบเสมือนการยืนอยู่บน "ปลายดาบ" อย่างแท้จริง สันติภาพที่ถูกยึดโยงไว้ด้วยความหวาดกลัวและสมดุลแห่งอำนาจกำลังนับถอยหลังสู่จุดจบ ผู้คนในยุคเบลล์เอป็อก (Belle Époque) หรือ "ยุคสมัยอันสวยงาม" ต่างหลงระเหิงไปกับความก้าวหน้าทางศิลปะและวิทยาการ โดยไม่ทันตระหนักว่าเครื่องจักรสังหารที่พวกเขาซ่อนไว้หลังม่านกำลังจะถูกปลดปล่อย ทุกประเทศมหาอำนาจต่างเตรียมพร้อมสำหรับสงครามที่พวกเขาเชื่ออย่าง **순진** (ซื่อเตียงซา) ว่าจะ "จบลงก่อนฤดูใบไม้ร่วง" ทุกอย่างถูกจัดเตรียมไว้หมดแล้ว ขาดเพียงแค่

"เหตุการณ์จุดชนวน" ซึ่งในที่สุดก็มาเยือนในรูปแบบของการ
ลอบปลงพระชนม์ อาร์ชดยุกฟรันซ์ แฟร์ดีนันด์ รัชทายาทแห่ง
จักรวรรดิออสเตรีย-ฮังการี พร้อมด้วยพระชายา ณ เมือง
ซาราเยโว ในวันที่ 28 มิถุนายน ค.ศ. 1914 เสียงกระสุนปืนเพียง
สองนัดในเช้าวันนั้น ไม่เพียงแต่พรากชีวิตของบุคคลสำคัญ แต่
ยังทำลายความสงบสุขของยุโรปจนหมดสิ้น และจุดรั้งให้มวล
มนุษยชาติดำดิ่งลงสู่ห้วงนรกของ "มหาสงคราม" ที่จะเปลี่ยน
โฉมหน้าของโลกใบนี้ไปตลอดกาล

เหตุการณ์ลอบปลงพระชนม์ ณ ซาราเยโว: ประกายไฟที่จุดชนวน สงคราม

วันที่ 28 มิถุนายน ค.ศ. 1914 ซึ่งเป็นวันแห่งชาติของชาว
เซอร์เบีย อาร์ชดยุกฟรันซ์ แฟร์ดีนันด์ พร้อมด้วยพระชายาโซฟี ได้
เสด็จเยือนกรุงซาราเยโว เมืองหลวงของแคว้นบอสเนีย (ซึ่ง
ออสเตรีย-ฮังการีผนวกเข้ามาเป็นของตน สร้างความโกรธแค้น
ให้แก่ชาวเซอร์เบียชาตินิยมอย่างยิ่ง) การเสด็จเยือนครั้งนี้
เปรียบเสมือนการเดินเข้าไปในดงของศัตรู กลุ่มชาตินิยมหัว
รุนแรงชาวเซอร์เบียที่เรียกตนเองว่า "มือมืด" (Black Hand) ได้

วางแผนลอบสังหารพระองค์

แม้ความพยายามครั้งแรกด้วยการปาระเบิดจะล้มเหลว แต่ด้วยความบังเอิญของเส้นทางรถยนต์ที่หลงทิศ ทำให้ กัฟริโล ปรีนซีป (Gavrilo Princip) นักศึกษาชาวเซิร์บวัย 19 ปี หนึ่งในสมาชิกกลุ่มมือมืด ได้โอกาสลั่นไกปืนปลิดชีพรัชทายาทแห่งออสเตรีย-ฮังการีและพระชายา เหตุการณ์ในวันนั้นได้กลายเป็น "ประกายไฟ" ที่ตกลงบน "ดินปืน" ที่ยุโรปสั่งสมมานานนับทศวรรษ

วิกฤตการณ์เดือนกรกฎาคม (The July Crisis) และปฏิกิริยาลูกโซ่

หลังจากการลอบปลงพระชนม์ จักรวรรดิออสเตรีย-ฮังการี โกรธแค้นอย่างมากและเชื่อว่ารัฐบาลเซอร์เบียอยู่เบื้องหลัง เหตุการณ์นี้ ออสเตรีย-ฮังการีต้องการใช้โอกาสนี้บดขยี้เซอร์เบียให้สิ้นซาก แต่ก็เกรงกลัวจักรวรรดิรัสเซียซึ่งเป็นพี่ใหญ่ที่คอยหนุนหลังเซอร์เบียอยู่ ออสเตรีย-ฮังการีจึงหันไปขอความมั่นใจจากพันธมิตรที่แข็งแกร่งที่สุดอย่างเยอรมนี

จักรวรรดิวิลเฮล์มที่ 2 แห่งเยอรมนี ได้มอบสิ่งที่นัก

ประวัติศาสตร์เรียกว่า "เช็คเปล่า" (Blank Check) หรือการรับประกันว่าจะสนับสนุนออสเตรีย-ฮังการีอย่างไม่มีเงื่อนไข ไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้นก็ตาม เมื่อได้ไฟตายในมือ ออสเตรีย-ฮังการีจึงยื่นคำขาด (Ultimatum) ที่มีเงื่อนไขอันลิดรอนอธิปไตยอย่างรุนแรงไปให้เซอร์เบียในวันที่ 23 กรกฎาคม โดยให้เวลาตอบรับเพียง 48 ชั่วโมง

แม้เซอร์เบียจะยอมรับเงื่อนไขเกือบทั้งหมดเพื่อหลีกเลี่ยงสงคราม แต่ออสเตรีย-ฮังการีที่ตั้งใจจะทำศึกอยู่แล้วก็ถือเอาข้ออ้างที่เซอร์เบียปฏิเสธเงื่อนไขบางข้อ ประกาศสงครามกับเซอร์เบียในวันที่ 28 กรกฎาคม ค.ศ. 1914 ทันที

จากจุดนั้น กลไกของ "ระบบพันธมิตร" (Alliances) ที่ซับซ้อนก็ทำงานราวกับโดมิโนที่ล้มทับกัน:

รัสเซีย ส่งระดมพล เพื่อปกป้องเซอร์เบีย

เยอรมนี มองว่าการระดมพลของรัสเซียคือภัยคุกคาม จึงประกาศสงครามกับรัสเซียในวันที่ 1 สิงหาคม

เยอรมนีรู้ว่า ฝรั่งเศส (พันธมิตรของรัสเซีย) จะต้องเข้าร่วมสงคราม จึงชิงประกาศสงครามกับฝรั่งเศสในวันที่ 3 สิงหาคม และตัดสินใจใช้ "แผนชลีฟเฟิน" (Schlieffen Plan) เคลื่อนทัพผ่านประเทศเป็นกลางอย่าง เบลเยียม เพื่อตลบหลังฝรั่งเศสให้ชนะโดยเร็ว

การบุกกรุกเบลเยียม ทำให้ อังกฤษ ซึ่งเป็นผู้รับประกันความเป็นกลางของเบลเยียม ไม่มีทางเลือกอื่นนอกจากต้องประกาศสงครามกับเยอรมนีในวันที่ 4 สิงหาคม

จุดจบของยุคสันติภาพอันงดงาม (La Belle Époque)

ภายในเวลาเพียงสัปดาห์เดียว มหาอำนาจของยุโรปทั้งหมดก็ถูกดึงเข้าสู่สงครามเต็มรูปแบบ ยุคสมัยแห่งสันติภาพ ความก้าวหน้าทางศิลปวิทยาการ และความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจที่รู้จักกันในชื่อ "ยุคเบลเล็พ็อก" (La Belle Époque) ได้สิ้นสุดลงอย่างเป็นทางการ

ผู้นำและประชาชนในหลายประเทศต่างโห่ร้องยินดีเมื่อสงครามปะทุขึ้น ต่างฝ่ายต่างเชื่อมั่นในกองทัพของตนและคิดว่า

นี่จะเป็นเพียงสงครามสั้นๆ ทหารหนุ่มจำนวนมากก้าวเดินขึ้นรถไฟไปสู่สมรภูมิด้วยรอยยิ้ม โดยมีคำกล่าวที่ลือลั่นในตอนนั้นว่า "พวกเราจะได้กลับบ้านก่อนที่จะใบไม้ในฤดูร่วงจะร่วงหล่น" (Home before the leaves fall)

ทว่า สิ่งที่พวกเขา กำลังเผชิญหน้า ไม่ใช่สงครามแห่งเกียรติยศที่จบลงภายในสามเดือน แต่เป็นการสังหารหมู่ระดับอุตสาหกรรมที่โหดร้ายและยาวนานที่สุดครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์มนุษยชาติ เซอร์ เอ็ดเวิร์ด เกรย์ รัฐมนตรีต่างประเทศของอังกฤษ ได้มองออกไปนอกหน้าต่างในคืนที่อังกฤษประกาศสงคราม และกล่าวประโยคที่สรุปสถานการณ์ของยุโรปในคำคั้นนั้นได้อย่างสะท้อนใจที่สุดว่า...

"ดวงประทีปทั่วทั้งยุโรปกำลังดับมอดลง และเราจะไม่ได้เห็นมันสว่างไสวขึ้นอีกเลยในช่วงชีวิตของเรา"

**ยุโรปบนปลายดาบ ได้ร่วงหล่นลงสู่ขุม
นรกของสงครามโลกครั้งที่ 1 แล้วอย่าง
สมบูรณ์**

**ภาคที่ 1: ก่อนมหาสงคราม (ค.ศ.
1870–1914)**

**บทที่ 2: การแข่งขันแสนยานุภาพ
และอาณานิคม (เมื่อโลกกลายเป็น
เค้ก และมหาอำนาจพอกขึ้น)**

ลองจินตนาการถึงหมู่บ้านแห่งหนึ่งที่เพื่อนบ้านแต่ละคนต่างก็ร่ำรวยและมีอิโก้สูงลิบลัว วันหนึ่ง พวกเขาค้นพบพื้นที่ว่างเปล่าหลังหมู่บ้านที่เต็มไปด้วยทรัพยากรล้ำค่าแทนที่จะแบ่งปันกัน พวกเขากลับวิ่งแย่งชิงพื้นที่นั้น และเพื่อป้องกันไม่ให้ใครมาแย่งของของตน แต่ละคนจึงเริ่มซื้อปืนและมีดมาสะสมไว้ที่บ้าน... ยิ่งบ้านข้างๆ ซื้อปืนกระบอกใหญ่ขึ้นเท่าไร ตัวเองก็ต้องหาซื้อปืนที่ใหญ่กว่ามาชม

นี่แหละครับคือภาพสะท้อนของยุโรปในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1!

1. การแย่งชิง "เค้ก" ชิ้นใหญ่: ลัทธิจักรวรรดินิยม (Imperialism)

ในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ยุโรปก้าวเข้าสู่ยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมอย่างเต็มตัว โรงงานจำนวนมากต้องการ "วัตถุดิบ" (เช่น ยางพารา เหล็ก น้ำมัน) และต้องการ "ตลาดใหม่ๆ" เพื่อระบายสินค้า มหาอำนาจยุโรปจึงหันสายตาออกไปนอกทวีป โดยเฉพาะพื้นที่ใน ****แอฟริกา**** และ ****เอเชีย****

* ****ปรากฏการณ์ "แย่งชิงแอฟริกา" (Scramble for**

Africa): ** แอฟริกาเปรียบเสมือนเค้กก้อนโตที่ชาวยุโรปนำ
แผนที่มาวางแล้วใช้ไม้บรรทัดขีดเส้นแบ่งดินแดนกันตามใจชอบ
โดยไม่สนใจชนพื้นเมืองเลยแม้แต่น้อย อังกฤษและฝรั่งเศสได้
ดินแดนไปมากที่สุด ในขณะที่น้องใหม่อย่าง "เยอรมนี" ที่เพิ่ง
รวมประเทศสำเร็จ กลับได้ดินแดนไปเพียงน้อยนิด ซึ่งสร้างความ
ไม่พอใจให้กับจักรพรรดิเยอรมันเป็นอย่างมาก

* **ศักดิ์ศรีค่าคอ: ** ในยุคนั้น การมีอาณานิคมเยอะไม่ได้
แปลว่ารวยอย่างเดียว แต่แปลว่า "ยิ่งใหญ่และมีหน้ามีตา"
ประเทศที่ไม่มีอาณานิคมจะถูกมองว่าเป็นมหาอำนาจชั้นสอง
การแย่งชิงนี้จึงนำไปสู่การกระทบกระทั่งตามแนวพรมแดนอยู่
บ่อยครั้ง สร้างความบาดหมางที่สะสมไว้อย่างมากมาย

2. เหล็กกล้าและเขม่าปืน: การ แข่งขันสะสมอาวุธ (Arms Race)

เมื่อต่างฝ่ายต่างระแวงว่าดินแดนของตนจะถูกแย่งชิง
แนวคิด **"ลัทธินิยมทหาร" (Militarism)** จึงเบ่งบาน ทุก
ประเทศเชื่อว่า "สันติภาพจะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อเรามีกองทัพที่นา
เกรงขามจนไม่มีใครกล้าหือ"

ศึกชิงเจ้าหน้า (Naval Race):

อังกฤษเป็นเจ้าของห้องทะเลมาอย่างยาวนาน แต่เยอรมนีประกาศกร้าวว่าจะสร้างกองทัพเรือให้ยิ่งใหญ่เทียบเท่า จุดพีคเกิดขึ้นเมื่ออังกฤษสร้างเรือรบที่ทรงพลังที่สุดในยุคนั้นชื่อว่า **"เรือรบหลวงเดรดนอต" (HMS Dreadnought)** ซึ่งใหญ่กว่าหุ้มเกราะหนากว่า และยิงได้ไกลกว่าเรือทุกลำบนโลก ผลที่ตามมาคือ ทุกประเทศต้องรีบวางแผนการสร้างเรือเท่าที่ถึง แล้วหันมาแข่งขันกันสร้างเรือแบบเดรดนอตให้ได้มากที่สุด

กองทัพบกหลักล้าน:

บนแผ่นดินที่ไม่น้อยหน้า ฝรั่งเศส รัสเซีย และเยอรมนี นำระบบ "การเกณฑ์ทหาร" มาใช้ในยามสงบ ทำให้พวกเขามีทหารกองหนุนนับล้านคนที่พร้อมรบ นอกจากนี้ ความก้าวหน้าทางอุตสาหกรรมยังทำให้เกิดอาวุธทำลายล้างสูงแบบใหม่ เช่น **ปืนกล** ที่ยิงได้รวดเร็วดั่งต่อนาที และปืนใหญ่ยักษ์ที่มีอำนาจการทำลายล้างมหาศาล

ตารางเวลารถไฟแห่งความตาย:

ทุกกองทัพมีการวางแผน "การระดมพล" (Mobilization) ล่วงหน้าอย่างละเอียดรัดกุม โดยใช้รถไฟในการขนส่งทหารนับล้านไปสู่ชายแดน ปัญหาคือ แผนเหล่านี้ถูกออกแบบมาให้เดินหน้าอย่างรวดเร็ว หากกดปุ่มสตาร์ทสั่งระดมพลแล้ว มันแทบจะเบรคหรือยกเลิกกลางคันไม่ได้เลยโดยไม่เกิดความโกลาหล

บทสรุป: ความเปราะบางของสันติภาพ

การแข่งขันแย่งชิงอาณานิคมทำให้มหาอำนาจยุโรป ****"มี**
เหตุผลที่จะเกลียดชังกัน****** ในขณะที่การสะสมอาวุธอย่างบ้า
คลั่งทำให้พวกเขา ****"มีเครื่องมือพร้อมที่จะทำลายล้างกัน"**
ผู้คนในยุคนั้นใช้ชีวิตอยู่บนภาพลวงตาของความสงบสุข พวกเขา
เห็นความเจริญทางเทคโนโลยีและศิลปะ (ยุค La Belle
Époque) แต่ภายใต้พรมที่สวยงามนั้น เต็มไปด้วยอาวุธ
ยุทโธปกรณ์และความหวาดระแวงที่พร้อมจะระเบิดออกทุกวินาที

เมื่อมหาอำนาจทั้งหมดมีปืนล่อหัวกันและกันเป็นวงกลม...
พวกเขาเพียงแค่อรอให้ใครสักคนสะดุ้งแล้วเพลอลั่นไกเท่านั้นเอง

ภาคที่ 2: สงครามโลกครั้งที่ 1 (ค.ศ. 1914–1918)

**บทที่ 3: เสี่ยงปืนที่ซาราเยโว (กระสุน
สองนัดที่เปลี่ยนโลกไปตลอดกาล)**

หากประวัติศาสตร์คือภาพยนตร์ฮอลลีวูด ฉากเปิดเรื่องของ สงครามโลกครั้งที่ 1 คงเป็นฉากที่เต็มไปด้วยตลกร้าย ความ บังเอิญ และโศกนาฏกรรมที่ไม่มีใครคาดคิดว่ามันจะกลายเป็น จุดเริ่มต้นของความพินาศระดับโลก

นี่คือเรื่องราวของวันอาทิตย์ที่ 28 มิถุนายน ค.ศ. 1914 วันที่เด็กหนุ่มวัย 19 ปีคนหนึ่ง ล้มไถ่ปืนเพียงสองนัด แต่เสียงของ มันกลับดังกึกก้องไปทั่วทวีปยุโรป

1. แหกผู้ไม่ได้รับเชิญในวันแห่ง ความแค้น

อาร์ชดยุกฟรันซ์ แฟร์ดีนันด์ (Archduke Franz Ferdinand) เป็น มกุฎราชกุมารแห่งจักรวรรดิออสเตรีย-ฮังการี พระองค์และพระชายาโซฟี ได้เสด็จเยือนกรุงซาราเยโว เมือง หลางของแคว้นบอสเนีย เพื่อตรวจพลสวนสนาม

การเยือนครั้งนี้เปรียบเสมือนการ "แกว่งเท้าหาเสี้ยน" อย่าง แท้จริง เพราะวันที่ 28 มิถุนายน ตรงกับวัน วิโดฟตัน (Vidovdan) หรือวันชาติอันศักดิ์สิทธิ์ของชาวเซิร์บ ซึ่งเป็นวันที่ พวกเขาใช้รำลึกถึงความพ่ายแพ้ในอดีตและปลุกปั่นความรัก

ชาติ ในสายตาของชาวเซิร์บหัวรุนแรงที่ต้องการเอกราช การ
ที่ว่าที่ กษัตริย์ของประเทศที่มากดขี่ข่มเหงมาเดินโซ่วตัวในวัน
แบบนี้ ถือเป็นการหยามเกียรติกันอย่างให้อภัยไม่ได้

กลุ่มชาตินิยมหัวรุนแรงใต้ดินที่ชื่อว่า ****"มือมืด" (Black Hand)**** จึงแอบส่งมือสังหารวัยรุ่น 6 คน แฝงตัวเข้าไปในฝูง
ชนที่รอรบเสด็จ พร้อมกับระเบิดและปืนพกในกระเป๋าเสื้อ

2. แผนลอบสังหารสุดอลเวง

ขบวนรถเปิดประทุนของอาร์ชดยุกแล่นไปตามถนนที่
คลาคล่ำไปด้วยผู้คน เมื่อรถแล่นผ่านมือสังหารคนแรกและคนที่
สอง พวกเขากลับเกิดความกลัวและไม่กล้าลงมือ จนกระทั่ง
ขบวนรถมาถึงมือสังหารคนที่สาม... เขาตัดสินใจปาระเบิดใส่รถ
ของอาร์ชดยุก!

แต่ระเบิดกลับกระดอนชนท้ายรถของพระองค์ แล้วไปตกลง
ใต้ห้องรถคันหลัง เกิดระเบิดเสียงดังสนั่น ทหารและผู้ติดตาม
บาดเจ็บสาหัส ส่วนมือสังหารกระโดดลงแม่น้ำเพื่อหนีและ
พยายามกินยาพิษฆ่าตัวตาย (แต่ยาพิษหมดอายุแถมแม่น้ำก็ตื้น
แค่วอล์คเวย์ เขาจึงถูกจับกุมตัวไปอย่างทุลักทุเล)

อาร์ชดยุกฟรันซ์ แฟร์ดีนันด์ ปลอดภัยดี พระองค์สั่งให้ ขบวนรถเดินทางต่อไปยังศาลาว่าการเมืองด้วยความโกรธกริ้ว พระองค์ต่อว่านายกเทศมนตรีทันทีที่ไปถึงว่า *"^{นี่หรือคือการ}ต้อนรับของพวกท่าน! ฉันมาเยือนเมืองนี้แต่กลับถูกต้อนรับด้วย ระเบิด!"*

3. โชคชะตาเล่นตลก: เลี้ยวผิดชีวิต เปลี่ยน

หลังจากเสร็จพิธีที่ศาลาว่าการ อาร์ชดยุกยืนกรานที่จะไป เยี่ยมผู้บาดเจ็บจากเหตุระเบิดที่โรงพยาบาล เพื่อความปลอดภัย ขบวนรถจึงตกลงกันว่า จะ **เปลี่ยนเส้นทาง** โดยใช้ถนนสาย หลักที่วิ่งตรงไปอย่างรวดเร็วแทนการเลี้ยวเข้าซอยแคบๆ ตาม กำหนดการเดิม

แต่ความผิดพลาดระดับโลกก็เกิดขึ้น... **^{ไม่มีใครไปบอก}คนขับรถนำขบวน!

เมื่อขบวนรถวิ่งมาถึงทางแยก คนขับรถคันแรกเลี้ยวขวา เข้าซอยตามแผนเดิม คนขับรถของอาร์ชดยุกก็เลี้ยวตาม ทันใด นั้น นายพลที่นั่งไปด้วยก็ตะโกนขึ้นว่า *"^{หยุด! ผิดทางแล้ว! ต้อง}ถอยหลังกลับ!"* รถเปิดประทุนที่หนักอึ้งพยายามเหยียบเบรก

และเข้าเกียร์ถอยหลัง เครื่องยนต์เกิดกระตุกและรถก็จอดนิ่งสนิท
อยู่กลางถนน... ซึ่งบังเอิญจอดอยู่ตรงหน้า **กัฟริโล ปรินซีป
(Gavrilo Princip)** หนึ่งในมือสังหารกลุ่มมือมืดที่กำลังยืน
หมดหวังเพราะคิดว่าแผนล้มเหลวไปแล้วพอดี!

4. กระสุนดับโลก

ปรินซีปแทบไม่เชื่อสายตาตัวเอง เป้าหมายที่เขาคิดว่ารอด
ไปแล้ว กลับมาจอดนิ่งสนิทห่างจากเขาไม่ถึงสองเมตร เขาไม่รอ
ช้า ก้าวออกมาจากฝูงชน ชักปืนพก FN M1910 ออกมาและลั่น
ไกสองนัดซ้อน

* **นัดแรก** เจาะเข้าที่ช่องท้องของพระชายาโซฟี

* **นัดที่สอง** เจาะเข้าที่ลำคอของอาร์ชดยุกฟรันซ์ แฟร์
ดินันด์

อาร์ชดยุกพยายามพยุงพระชายาที่ล้มล้มลงมาซบที่ตัก
พร้อมกับเอ่ยประโยคสุดท้ายที่สะท้อนใจว่า...

> *"โซฟี โซฟี! อย่าเพิ่งตายนะ มีชีวิตอยู่เพื่อลูกๆ ของ
เรา!"*

แต่โชคชะตาไม่ปราณี ทั้งสองพระองค์สิ้นพระชนม์ในเวลา
เพียงไม่กี่นาทีต่อมา ส่วนปรินซ์ปุกผุ่จนรุมประชาทัณฑ์และ
ถูกจับกุมตัวได้ในที่เกิดเหตุ

5. โดมินอ์ตัวแรกเริ่มล่มลง

การลอบปลงพระชนม์ในวันนั้น หากมองอย่างผิวเผิน อาจ
เป็นเพียงเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมืองในภูมิภาคเล็กๆ แต่
ในทวีปยุโรปที่เต็มไปด้วยการสะสมอาวุธและระบบพันธมิตรที่ตึง
เครียด (ดังที่กล่าวไปในบทก่อนหน้า) กระสุนสองนัดนี้คือ
"ประกายไฟ" ที่ตกลงบนกองคลังแสงขนาดยักษ์

จักรวรรดิออสเตรีย-ฮังการีไครธแค่นเซอร์เบียถึงขีดสุด
นำไปสู่การยื่นคำขาดและการประกาศสงครามในเวลาต่อมา
จากเหตุการณ์วิวาทระดับท้องถิ่น ประเทศมหาอำนาจต่างๆ ถูก
ดึงดูดเข้าสู่ความขัดแย้งตามสนธิสัญญาพันธมิตรอย่าง
หลีกเลี่ยงไม่ได้ ภายในเวลาเพียงหนึ่งเดือนเศษหลังเสียงปืนที่
ซาราเยโว ทวีปยุโรปทั้งทวีปก็ลุกเป็นไฟ ดึงมวลมนุษยชาติเข้าสู่
ยุคมืดของ ****สงครามโลกครั้งที่ 1**** อย่างเป็นทางการ

ภาคที่ 2: สงครามโลกครั้งที่ 1
(ค.ศ. 1914–1918)

บทที่ 4: สงครามสนามเพลาะ นรก
บนดิน (เมื่อชัยชนะวัดกันด้วยโคลน
ตมและซากศพ)

ก่อนสงครามจะเริ่ม ทหารหนุ่มทั่วทั้งยุโรปต่างก้าวขึ้นรถไฟด้วยรอยยิ้ม พวกเขาเชื่อว่านี่คือการผจญภัยอันทรงเกียรติ และทุกคนจะได้กลับบ้านไปฉลองคริสต์มาสกับครอบครัว... แต่ความจริงที่รอพวกเขาอยู่ กลับเป็น "เครื่องบดเนื้อ" ขนาดมหึมาที่กลืนกินชีวิตมนุษย์ไปนับล้าน

1. จุดจบของทฤษฎี "รบเร็ว ชนะเร็ว"

ในช่วงแรกของสงครามกองทัพเยอรมันบุกทะลวงผ่านเบลเยียมเข้าสู่ฝรั่งเศสอย่างรวดเร็วปานสายฟ้าแลบ แต่ในที่สุดฝรั่งเศสและอังกฤษก็สามารถถ่วงกองทัพเยอรมันไว้ได้ที่แม่น้ำมารน์ (Battle of the Marne) ไม่นไกลจากกรุงปารีส

เมื่อต่างฝ่ายต่างรุกคืบไม่ได้ เพราะเทคโนโลยีอาวุธในยุคนั้น (เช่น ปืนกล) **"เอื้อต่อฝ่ายตั้งรับมากกว่าฝ่ายบุก"** ใครโผล่หัวขึ้นมารวังกลางทุ่งคือเป้าหนึ่ง ทหารทั้งสองฝ่ายจึงเริ่ม **"ขุดหลุม"** เพื่อหลบกระสุน

จากหลุมบุคคลตื้นๆ ถูกขุดเชื่อมต่อกันยาวขึ้นและลึกขึ้นเรื่อยๆจนกลายเป็นแนวยาวเหยียดตั้งแต่ชายฝั่งทะเลเหนือในเบลเยียม ลากยาวลงมาถึงชายแดนสวิตเซอร์แลนด์ ระยะทางกว่า 700 กิโลเมตร หรือที่รู้จักกันในชื่อ **"แนวรบด้านตะวันตก"

(The Western Front)** และนี่คือจุดเริ่มต้นของภาวะชะงักงัน
ที่กินเวลายาวนานถึง 4 ปี

2. กายวิภาคของ "นรก"

"สนามเพลาะ" (Trench) ไม่ใช่แค่คูน้ำโง่งๆ แต่เป็น
โครงสร้างใต้ดินที่ซับซ้อนราวกับเขาวงกต ด้านหน้าสุดจะมี
กระสอบทรายและรั้วลวดหนามหนาที่บวางขวางไว้ พื้นที่ตรง
กลางระหว่างสนามเพลาะของทั้งสองฝ่ายถูกเรียกว่า **"ดินแดน
ไร้ผู้คน" (No Man's Land)** ซึ่งเป็นทุ่งสังหารที่เต็มไปด้วย
หลุมระเบิด โคลน และซากศพที่ไม่มีใครกล้าออกไปเก็บ

ชีวิตในคูคลองแคบๆ นี้ ไม่ใช่สิ่งที่มนุษย์ควรจะต้องเผชิญ
ทหารต้องทนอยู่กับสภาพแวดล้อมที่เรียกได้ว่าเลวร้ายที่สุด:

* **โรคน้ำกัดเท้า (Trench Foot):** ในฤดูฝนและฤดู
หนาว สนามเพลาะจะกลายเป็นคลองโคลนเย็นเฉียบ ทหารต้อง
แช่เท้าในน้ำสกปรกเป็นวันๆ จนเท้าบวม เปื่อยเน่า และติดเชื้อ
หลายคนต้องถูกตัดขาทิ้งเพื่อรักษาชีวิต

* **เพื่อนร่วมบ้านสุดสยอง:** ซากศพที่เน่าเปื่อยถึงจุด **
"หนู" จำนวนมหาศาล หนูเหล่านี้กินศพมนุษย์เป็นอาหารจน
ตัวใหญ่เท่าแมว พวกมันวิ่งพล่านไปทั่วแม้กระทั่งตอนที่ทหาร
กำลังนอนหลับ นอกจากนี้ยังมี **"เห็บลาน" ที่เกาะตามเสื้อผ้า

กัดกินเลือดและแพร่เชื้อโรคใช้สนามเพลาะ (Trench Fever) ทำให้ทหารป่วยกันนับไม่ถ้วน

3. เทคโนโลยีแห่งความตาย

เมื่อทหารซ่อนตัวอยู่ในหลุม การจะฆ่าศัตรูจึงต้องพึ่งพานวัตกรรมใหม่ๆ ที่โหดเหี้ยมกว่าเดิม:

* **ปืนใหญ่ปูพรม:** * การระดมยิงปืนใหญ่ข้ามวันข้ามคืน เสียงระเบิดที่ดังกึกก้องตลอดเวลาทำให้ทหารจำนวนมากเกิดอาการหวาดผวาทางจิตอย่างรุนแรง ที่เรียกว่า **Shell Shock** (โรคเครียดจากอนุภาพระเบิด) ทหารบางคนเสียสติ ตัวสั่นเทา ควบคุมตัวเองไม่ได้ และไม่สามารถกลับมาเป็นปกติได้อีกเลยตลอดชีวิต

* **ปืนจาล่องหน (แก๊สพิษ):** * เยอรมนีเป็นชาติแรกที่นำ **"แก๊สคลอรีน" ** และต่อมาคือ **"แก๊สมัสตาร์ด" ** มาใช้ เมื่อควันสีเหลืองอมเขียวลอยมาตามสายลม ทหารที่สวมหน้ากากกันแก๊สไม่ทันจะถูกแผดเผาระบบทางเดินหายใจ ปอดจะเต็มไปด้วยน้ำจมน้ำตายบนบกอย่างทรมาน แก๊สบางชนิดยังทำให้ตาบอดและผิวหนังพุพองเป็นแผลเหวอะหวะ

4. "พ้นปากขอบ" (Over the Top): วาระสุดท้ายที่ไม่มีทางเลือก

นานๆ ครั้ง ผู้บัญชาการระดับสูง (ที่นั่งบัญชาการอยู่ในปราสาทหรือคฤหาสน์ห่างไกลแนวหน้า) จะสั่งให้มีการรุกคืบ

เมื่อเสียงนกหวีดของนายทหารดั่งขึ้น ทหารราบจะต้องปีนบันไดก้าวข้ามขอบสนามเพลอะ (Over the top) แล้ววิ่งฝ่าห่ากระสุนปืนกลเข้าไปใน No Man's Land เพื่อหวังจะยึดสนามเพลอะของศัตรู การกระทำเช่นนี้ไม่ต่างอะไรกับการฆ่าตัวตายหมู่ ทหารนับหมื่นคนอาจเสียชีวิตภายในวันเดียว เพียงเพื่อแลกกับดินแดนที่ขยับไปข้างหน้าได้แค่ไม่กี่ร้อยเมตร และไม่กี่วันต่อมาก็ถูกศัตรูตีโต้แย้งกลับคืนไป

บทสรุป: สงครามแห่งการบั่นทอน กำลัง (War of Attrition)

สงครามโลกครั้งที่ 1 บนแนวรบด้านตะวันตก ไม่ได้วัดกันที่ยุทธวิธีอันชาญฉลาด หรือความเป็นฮีโร่ของใครคนใดคนหนึ่งอีกต่อไป แต่มันกลายเป็น ****"สงครามบั่นทอนกำลัง"*** ใครที่มี

ทรัพยากรมากกว่า มีกระสุนมากกว่า และมี "วัยรุ่น" ให้ส่งมาตาย
ได้มากกว่า... ฝ่ายนั้นคือผู้ชนะ

มนุษย์นับล้านถูกส่งลงไปในกลุ่มโคลนเพื่อสู้รบในสงคราม
ที่พวกเขาเองก็เริ่มลืมไปแล้วว่า "เรากำลังสู้กันไปเพื่ออะไร?"

ภาคที่ 2: สงครามโลกครั้งที่ 1
(ค.ศ. 1914–1918)

บทที่ 5: เทคโนโลยีสังหาร สมรรถมิ
ขยายวงกว้าง (เมื่อสงครามลามไป
บนฟ้าและใต้ทะเล)

ในขณะที่ทหารราบนับล้านคนกำลังติดหล่มและเข่นฆ่ากัน อยู่ในนรกโคลนตมของ "สนามเพลาะ" นักวิทยาศาสตร์และวิศวกรของแต่ละประเทศต่างก็กำลังทำงานกันอย่างบ้าคลั่ง เพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ๆที่จะมาทำลายสภาวะชะงักงันนี้ สงครามโลกครั้งที่ 1 จึงเปรียบเสมือนแคตตาล็อกเล่มใหญ่ที่เปิดตัว "อาวุธยุคใหม่"ซึ่งได้เปลี่ยนหน้าประวัติศาสตร์การรบไปตลอดกาล สมรรถุมิไม่ได้จำกัดอยู่แค่บนผืนดินอีกต่อไป แต่มันได้ขยายขอบเขตทะลุทะลวงขึ้นไปบนก้อนเมฆและดำดิ่งลงสู่ก้นบึ้งของมหาสมุทร

1. อัจฉินเวหาและการรบเหนือนานฟ้า (Dogfights & Flying Aces)

เครื่องบินเพิ่งถูกพี่น้องตระกูลไรต์ประดิษฐ์ขึ้นได้เพียงสิบกว่าปีก่อนสงครามจะเริ่ม ในตอนแรก นายพลรุ่นเก๋ามองว่าเครื่องบินเป็นแค่ของเล่นปวกเปียก หน้าที่ของมันในช่วงต้นสงครามจึงมีแค่การบินวนเป็น ****"หน่วยลาดตระเวน"**) เพื่อชี้เป้าให้ปืนใหญ่ และถ่ายรูปค่ายศัตรู**

แต่เมื่อนักบินลาดตระเวนของทั้งสองฝ่ายบินมาเจอกันบนฟ้า ความบันเทิง (ที่แลกด้วยชีวิต) ก็เริ่มขึ้น:

* **จากก้อนอิฐสู่ปืนกล:** * แรกเริ่มนักบินใช้วิธีพกปืนพก

มาเลี้ยงยิงกันเอง หรือแม้กระทั่งพกก้อนอิฐมาปาใส่ใบพัดของศัตรู จนกระทั่งมีการคิดค้นเทคโนโลยีสุดล้ำอย่าง**"ระบบ ซิงโครไนซ์" (Synchronization gear)** ที่ทำให้ปืนกลสามารถยิงทะลุช่องว่างระหว่างใบพัดเครื่องบินตัวเองได้โดยไม่ยิงโดนใบพัดจนหัก นำไปสู่การเกิดเครื่องบินขับไล่เต็มรูปแบบ

* **กำเนิดเสืออากาศ (Flying Aces):** การรบแบบไล่ล่ากันบนฟ้า หรือที่เรียกว่า **Dogfight** กลายเป็นการต่อสู้ที่ดุเดือด มีมนต์ขลังและโรแมนติคที่สุดในสงคราม นักบินที่เก่งกาจจะได้รับการยกย่องเหมือนดาราฮอลลีวูด โดยมีซูเปอร์สตาร์อันดับหนึ่งคือ **"เรดบารอน" (The Red Baron)** หรือ มั่นเฟรท ฟ็อน ริชท์โฮเฟิน แห่งเยอรมนี ผู้ขับเครื่องบินสีแดงสดและสอยเครื่องบินศัตรูร่วงไปถึง 80 ลำ

* **เรือเหาะยักษ์เซปเปลิน (Zeppelin):** นอกจากเครื่องบิน เยอรมนียังใช้เรือเหาะขนาดยักษ์ที่ลอยอยู่บนฟ้าเหมือนวอพเปลีก ลอบบินเข้ามาทิ้งระเบิดใส่กรุงลอนดอนในเวลากลางคืน แม้ระเบิดจะไม่แม่นยำนัก แต่มันสร้างความหวาดผวให้พลเรือนอังกฤษได้อย่างมหาศาล เพราะนี่คือครั้งแรกที่ "แนวหลัง" ไม่ปลอดภัยอีกต่อไป

2. เพชฌฆาตล่องหนใต้ทะเล: เรือดำน้ำ อู-โบต (U-boat)

บนผิวน้ำ กองทัพเรืออังกฤษที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในโลกได้ทำการ
"ปิดล้อมทางทะเล" (Naval Blockade) ป้องกันไม่ให้เสบียง
และอาวุธส่งเข้าไปในเยอรมนีได้ ทำให้ชาวเยอรมันต้องอดอยาก
อย่างหนัก เพื่อเอาคืน เยอรมนีจึงจัดไฟตายออกมา นั่นคือ **"อู-
โบต" (Unterseeboot)** หรือเรือดำน้ำ

* **สงครามเรือดำน้ำแบบไม่จำกัดเขต (Unrestricted
Submarine Warfare):** เรืออู-โบตมีขนาดเล็กและไม่สามารถยิงสู้กับเรือรบอังกฤษตรงๆ ได้ เยอรมนีจึงใช้วิธีซุ่มซ่อน
อยู่ใต้ทะเล แล้วใช้ "ตอร์ปิโด" ยิงจมเรือทุกชนิดที่มุ่งหน้าไป
อังกฤษ ไม่ว่าจะเป็นเรือรบ เรือสินค้า หรือแม้แต่เรือโดยสารของ
พลเรือน

* **หายนะของเรือลูซิทาเนีย (RMS Lusitania):** ในปี
1915 เรืออู-โบตได้ยิงตอร์ปิโดจมเรือโดยสารทรูสัญชาติอังกฤษ
ชื่อ "ลูซิทาเนีย" ทำให้มีผู้เสียชีวิตเกือบ 1,200 คน (ในจำนวนนี้
เป็นชาวอเมริกัน 128 คน) เหตุการณ์นี้สร้างความโกรธแค้นไป
ทั่วโลก และกลายเป็นหนึ่งในรอยร้าวสำคัญที่ทำให้สหรัฐอเมริกา
ซึ่งพยายามวางตัวเป็นกลางมาตลอด เริ่มมองเยอรมนีเป็นศัตรู
ร้าย

3. อสุรกายเหล็กสะท้อนแผ่นดิน (The Tank)

กลับมาที่ฝั่งบนบก เพื่อแก้ปัญหาการวิ่งฝ่าห่ากระสุนปืนกล และดงลาวหนามในดินแดนไร้ผู้คน (No Man's Land) อังกฤษ ได้แอบพัฒนาอาวุธลับสุดยอดชนิดใหม่ขึ้นมา

* เพื่อรักษาความลับระหว่างการขนส่งชิ้นส่วน พวกเขา หลอกสายลับศัตรูว่ากำลังสร้าง "ถังบรรจุน้ำ" (Water Tank) ขนาดใหญ่สำหรับส่งไปแนวหน้า นำไปสู่อุปกรณ์ติดปากที่ใช้กัน มาจนถึงปัจจุบันว่า ****"รถถัง" (Tank)****

* รถถังรุ่นแรกๆ อย่าง *Mark I* มีรูปร่างเหอะเหเหมือน สี่เหลี่ยมคางหมู เคลื่อนที่ช้ากว่าคนเดิน (ประมาณ 6 กิโลเมตร ต่อชั่วโมง) ข้างในร้อนระอุ เต็มไปด้วยควันไอเสีย และเครื่องยนต์ มักจะพังกลางทางบ่อยครั้ง

* แต่เมื่ออสุรกายเหล็กหุ้มเกราะเหล่านี้ปรากฏตัวขึ้นเป็น ครั้งแรกในสนามรบ มันสร้างความขวัญหวาให้กับทหารเยอรมัน อย่างมาก เพราะกระสุนปืนกลยิงไม่เข้า และมันสามารถบดขยี้รั้ว ลวดหนาม เปิดทางให้ทหารราบวิ่งตามเข้าไปยึดสนามเพลาะได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

บทสรุป: หน้าต่างสู่สงครามยุคใหม่

บทบาทของเทคโนโลยีในสงครามโลกครั้งที่ 1 ได้เปลี่ยนวิถีการฆ่าฟันของมนุษย์จากยุคที่ต้องมองเห็นหน้าศัตรู ไปสู่ยุคแห่งการเช่นฆ่าจากระยะไกล ไม่ว่าจะเป็นจากบนเมฆที่ความสูงหลายพันฟุต หรือจากกล้องตาเรือใต้ผิวน้ำที่มีดมืด

นวัตกรรมเหล่านี้ไม่ได้ทำให้สงครามจบลงเร็วขึ้นตามที่ทุกคนหวัง แต่มันกลับขยายรัศมีแห่งการทำลายล้างให้กว้างไกลออกไป ดึงเอาคนที่ไม่เกี่ยวข้องและลากเอาประเทศมหาอำนาจอีกซีกโลกหนึ่ง ให้ต้องกระโจนลงมาสู่กองเพลิงนี้ในที่สุด

ภาคที่ 2: สงครามโลกครั้งที่ 1
(ค.ศ. 1914–1918)

บทที่ 6: จุดจบและสนธิสัญญาแวร์
ซาย (เมื่อสันติภาพคือเมล็ดพันธ์แห่ง
สงครามครั้งใหม่)

ก้าวเข้าสู่ปี ค.ศ. 1917 ยุโรปอยู่ในสภาพบอบช้ำจนแทบขาดใจ ทหารทั้งสองฝ่ายเหนื่อยล้า สภาพเศรษฐกิจพังพินาศ จักรวรรดิรัสเซียเผชิญกับการปฏิวัติบอลเชวิคจนต้องขอลงตัวออกจากสงครามไปก่อน เยอรมนีจึงเห็นแสงสว่างที่ปลายอุโมงค์หวังจะหุ่่มกำลังทั้งหมดไปถล่มแนวรบด้านตะวันตกเพื่อปิดฉากสงครามให้เด็ดขาด แต่ทว่า... พวกเขากลับทำพลาดครั้งใหญ่ด้วยการไปปลุก "ยักษ์หลับ" ให้ตื่นขึ้นมา

1. พญาอินทรีผงาด: การเข้าร่วมสงครามของสหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาพยายามวางตัวเป็นกลางมาตลอดตั้งแต่ต้นสงคราม โดยทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ขายอาวุธและปล่อยเงินกู้ให้ฝ่ายสัมพันธมิตร แต่มีสองเหตุการณ์สำคัญที่ทำให้ชาวอเมริกันหมดความอดทน:

* **ความแค้นจากใต้ทะเล:** การที่เรือดำน้ำอู-โบตของเยอรมนียิงจมเรือสินค้าและเรือโดยสารอย่างไม่เลือกหน้า (รวมถึงเรือลูซิทาเนียที่มีชาวอเมริกันเสียชีวิต) ทำให้สหรัฐฯ โกรธจัด

* **โทรเลขซิมเมอร์มันน์ (Zimmermann Telegram):** นี่คือฟางเส้นสุดท้าย! สายลับอังกฤษดักจับโทรเลขลับที่เยอรมนีส่งไปหา "เม็กซิโก" โดยมีเนื้อหาชักชวนให้เม็กซิโกประกาศ

สงครามกับสหรัฐฯ เพื่อแลกกับการทางคืนดินแดนอย่างเท็กซัส และนิวเม็กซิโก

เมื่อความลับแตกว่าเยอรมนีแอบแทงข้างหลัง สหรัฐอเมริกา จึงประกาศเข้าร่วมสงครามในเดือนเมษายน 1917 ทหารอเมริกันนับล้านนายที่สดชื่น แข็งแรง และมาพร้อมกับเสบียงอาหารเต็มเปี่ยม ได้หลังไหลเข้าสู่สมรภูมิยุโรป พลิกกระดานให้ฝ่ายสัมพันธมิตรกลับมาได้เปรียบอย่างเด็ดขาด

2. โดมิโนล้มทับ และ วินาทีที่ปืนสงบเสียง (The Armistice)

ในปี 1918 กองทัพเยอรมันพยายามเปิดฉากรุกครั้งสุดท้าย (Spring Offensive) แต่ก็ถูกทหารพันธมิตรที่มีสหรัฐฯหนุนหลังตีโต้กลับไปจนแนวรบพังทลาย ในขณะเดียวกัน แนวหลังของเยอรมนีก็กำลังพังพินาศ ประชาชนอดอยาก ทหารเรือก่อกบฏ พันธมิตรอย่างออสเตรเลีย-ฮังการีและจักรวรรดิออตโตมันทยอยยอมจำนนไปทีละราย

เมื่อไร้ทางสู่ ****จักรพรรดิวิลเฮล์มที่ 2**** แห่งเยอรมนีจำต้องสละราชสมบัติและลี้ภัยออกนอกประเทศ รัฐบาลเยอรมันชุดใหม่

จึงรีบส่งตัวแทนไปเจรจาขอสงบศึก

ในที่สุด ข้อตกลงหยุดยิงก็มีผลบังคับใช้ใน **วันที่ 11 เดือน 11 เวลา 11.00 น. ของปี ค.ศ. 1918** ทั้งนี้ที่เข็มนาฬิกาชื่อบอก เวลา เสียงปืนใหญ่ที่ตั้งกึ่งกลางมาตลอดสี่ปีก็เงียบสนิทลง ทหาร ทั้งสองฝ่ายค่อยๆ ปีนขึ้นมาจากสนามเพลาะโดยไม่ต้องกลัวตาย อีกต่อไป มหาสงครามได้สิ้นสุดลงแล้ว

3. สนธิสัญญาแวร์ซาย:

ใบเสร็จรับเงินแห่งความแค้น

ในปี 1919 ฝ่ายสัมพันธมิตรผู้ชนะได้จัดการประชุม สันติภาพขึ้นที่พระราชวังแวร์ซาย กรุงปารีส โดยมี "ผู้ยิ่งใหญ่ทั้ง สาม" (Big Three) ได้แก่ ผู้นำอังกฤษ ฝรั่งเศส และสหรัฐฯ เป็น ผู้กำหนดชะตากรรมของโลก

ที่น่าเจ็บปวดคือ **เยอรมนีไม่ได้ถูกเชิญให้เข้าร่วมเจรจา** พวกเขาถูกเรียกตัวมาเพียงเพื่อ "เซ็นยอมรับ" เงื่อนไขที่ผู้ชนะ เขียนขึ้นมาเท่านั้น ฝรั่งเศสซึ่งแค้นฝังหุ่นเพราะบ้านเมืองตนเอง ถูกทำลายไปมากที่สุด ได้ผลักดันเงื่อนไขที่ลงโทษเยอรมนีอย่าง รุนแรงที่สุด ซึ่งสรุปง่ายๆ ได้ 4 ข้อ (จำง่ายๆ ว่าหลัก **BRAT**

- เด็กแสบที่ต้องถูกลงโทษ):

* **B - Blame (รับบาปแต่เพียงผู้เดียว):** มาตรา 231 บังคับให้เยอรมนียอมรับว่า ตนเองคือ "ต้นเหตุ" ที่ทำให้เกิด สงครามและความสูญเสียชีวิตทั้งหมด

* **R - Reparations (จ่ายค่าปรับมหาศาล):** เยอรมนี ต้องจ่ายค่าปฏิกรรมสงครามเป็นเงินจำนวนมหาศาล (เทียบเป็น เงินปัจจุบันคือหลายแสนล้านดอลลาร์) ชนิดที่ว่าเศรษฐกิจ เยอรมันไม่มีทางฟื้นตัวได้เลย

* **A - Army (ตัดกำลังทหาร):** กองทัพเยอรมันถูก จำกัดให้มีทหารราบได้แค่ 100,000 นาย ห้ามมีการเกณฑ์ทหาร ห้ามมีรถถัง ห้ามมีเรือดำน้ำ และห้ามมีกองทัพอากาศโดย เต็ดขาด

* **T - Territory (เสียดินแดน):** เยอรมนีต้องคืนดินแดน ให้ฝรั่งเศส ถูกห้ามประเทศเพื่อสร้างทางออกสู่ทะเลให้โปแลนด์ และถูกยึดอาณานิคมโพ้นทะเลไปจนหมดสิ้น

บทสรุป: ไม่ใช่สันติภาพ แต่คือการ พักรบ 20 ปี

การลงนามในสนธิสัญญาแวร์ซาย ไม่ได้สร้างสันติภาพที่

ยังยืนตามทีโลกคาดหวัง แต่มันกลับสร้างคามอัปยศอดสู ความยากจน และความโกรธแค้นฝังลึกในใจของชาวเยอรมันหลายสิบล้านคน

****จอมพล แฟร์ดีนันด์ ฟือช** (Ferdinand Foch) ผู้บัญชาการทหารสูงสุดของฝ่ายสัมพันธมิตร ได้อ่านเนื้อหาของสนธิสัญญานี้และกล่าวประโยคที่กลายเป็นคำทำนายที่แม่นยำและน่าขนลุกที่สุดในประวัติศาสตร์ว่า...**

> ****"นี่ไม่ใช่สันติภาพ... มันเป็นเพียงการสงบศึกเป็นเวลา 20 ปีเท่านั้น"***

และก็น่าเศร้าที่เขาพูดถูกเพราะความแค้นจากสนธิสัญญานับนี้เอง ที่กลายเป็นปยุชั้นดีให้การเติบโตของชายที่ชื่อ ****"อดอล์ฟ ฮิตเลอร์"*** ซึ่งจะนำพาโลกไปสู่ความพิพาสที่รุนแรงยิ่งกว่าเดิมในอีกสองทศวรรษต่อมา... ปิดฉากภาคที่ 2 ของมหาสงครามอย่างสมบูรณ์

**ภาคที่ 3: ช่วงระหว่างสงคราม
(ค.ศ. 1919–1939)**

**บทที่ 7: โลกหลังมหาสงคราม
(แผลเป็น ยุคทองอันสั้น กุด และพายุ
ลูกใหม่)**

เมื่อวันปีนจากสงครามโลกครั้งที่ 1 จางลง ยุโรปที่เคยยิ่งใหญ่ก็อยู่ในสภาพไม่ต่างจากซากปรักหักพัง แผนที่โลกถูกวาดใหม่ จักรวรรดิเก่าแก่ล่มสลายหายไปถึง 4 แห่ง (เยอรมัน, ออสเตรีย-ฮังการี, รัสเซีย และออตโตมัน) โลกก้าวเข้าสู่ยุคที่เรียกว่า ****"ช่วงระหว่างสงคราม" (Interwar Period)**** ซึ่งเป็นช่วงเวลา 20 ปีที่เต็มไปด้วยความผันผวน ทั้งความหรรหราฟูฟ่า ความยากจนข้นแค้น และการก่อตัวของลัทธิการเมืองสุดโต่ง

1. ยุคแห่งความบ้าคลั่งและหรรหรา (The Roaring Twenties)

ในขณะที่ยุโรปกำลังบอบช้ำและเป็นหนี้ท่วมหัวจากการกู้ยืมเงินมาทำสงคราม สหรัฐอเมริกากลับกลายเป็น ****"เจ้าหนี้รายใหญ่"***** และก้าวขึ้นเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจอันดับหนึ่งของโลก

ช่วงทศวรรษที่ 1920 ในอเมริกา (และบางส่วนของยุโรปที่เริ่มฟื้นตัว) เป็นยุคที่เศรษฐกิจเติบโตอย่างก้าวกระโดด ผู้คนหลงใหลในลัทธิบริโภคนิยม ซีอรรถยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า และลงทุนในตลาดหุ้นอย่างบ้าคลั่ง มันคือยุคของดนตรีแจ๊ส แฟชั่นผู้หญิงผมบ๊อบสวมชุดกระโปรงสั้น (Flappers) และงานปาร์ตี้ที่ไม่มีวันเลิกรา ผู้คนพยายามใช้ชีวิตให้คุ้มค่าเพื่อลืมฝันร้ายจาก

สงคราม แต่หารู้ไม่ว่าความรุ่งเรืองนี้ถูกสร้างอยู่บนรากฐานที่
เปราะบางราวกับปราสาททราย

2. ตำรวจโลกที่ไร้ระบอง: สันนิบาต ชาติ (League of Nations)

เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดสงครามระดับโลกขึ้นอีก
ประธานาธิบดี วูดโรว์ วิลสัน แห่งสหรัฐฯ ได้เสนอให้ก่อตั้งองค์กร
ระดับนานาชาติขึ้นมาชื่อว่า ****"สันนิบาตชาติ"** (ต้นแบบของ
องค์การสหประชาชาติในปัจจุบัน) โดยมีเป้าหมายให้ประเทศ
ต่างๆ มาบังคับกันบนโต๊ะเจรจาแทนการจับปืนยิงกัน

แนวคิดนี้ดูดีมากบนหน้ากระดาษ แต่ในความเป็นจริง
สันนิบาตชาติกลับกลายเป็นเพียง ****"เสือกระดาษ"** ด้วย
เหตุผลตลกร้ายคือ:

* ****คนตั้งไม่ได้เข้า:**** รัฐสภาสหรัฐฯ ปฏิเสธที่จะเข้าร่วม
องค์กรนี้เพราะไม่อยากจะไปยุ่งเกี่ยวกับความขัดแย้งในยุโรปอีก

* ****ไม่มีกองทัพ:**** สันนิบาตชาติไม่มีกองกำลังทหารเป็น
ของตัวเอง เมื่อมีประเทศอันธพาลละเมิดกฎหมาย (เช่น ญี่ปุ่นบุก
จีน หรืออิตาลีบุกเอธิโอเปีย) สันนิบาตชาติก็ทำได้แค่ส่งจดหมาย
ไปประณาม ซึ่งไม่มีใครเกรงกลัวเลย

3. วันอังคารทมิฬและหายนะ เศรษฐกิจโลก (The Great Depression)

งานเลี้ยงย่อมมีวันเลิกรา และงานเลี้ยงของยุค 20s ก็จบลงอย่างเลวร้ายที่สุดในวันที่ 29 ตุลาคม ค.ศ. 1929 หรือที่รู้จักกันในชื่อ ****"วันอังคารทมิฬ" (Black Tuesday)**** ตลาดหุ้นวอลล์สตรีทในสหรัฐฯ พังทลายลงในชั่วข้ามคืน

วิกฤตครั้งนี้ลุกลามเป็นโดมิโนไปทั่วโลก เพราะยุโรปพึ่งพาเงินกู้จากอเมริกา ธุรกิจล้มละลาย ธนาคารปิดตัว คนตกงานหลายสิบล้านคนเดินเตะฝุ่นตามท้องถนนเพื่อรอรับแจกซูปรี่

แต่ประเทศที่โดนผลกระทบหนักที่สุดคือ ****เยอรมนี**** ซึ่งต้องจ่ายค่าปฏิกรรมสงครามจำนวนมหาศาลอยู่แล้ว รัฐบาลเยอรมัน (สาธารณรัฐไวมาร์) แก้ปัญหาด้วยความสิ้นคิดคือ "การพิมพ์แบงก์เพิ่ม" นำไปสู่ภาวะ ****เงินเฟ้อขั้นรุนแรง (Hyperinflation)**** เงินมาร์คเสื่อมค่าจนกลายเป็นเศษกระดาษ ประชาชนต้องใช้เงินเป็นฟอนๆ ไสรถเข็นเพียงเพื่อไปซื้อขนมปังแค่ก้อนเดียว หรือเอาธนบัตรไปเผาไฟผิงแก้หนาว เพราะถูกกว่าการไปซื้อฟืน

4. เมื่อคนสิ้นหวัง จึงเพรียกหา "เผด็จการ"

เมื่อประชาธิปไตยและทุนนิยมไม่สามารถเสกข้าวยัดใส่ให้ประชาชนที่กำลังหิวโหยได้ ผู้คนจึงเริ่มหมดศรัทธาในรัฐบาลปกติ พวกเขาต้องการ "อัสวินซีมีน่าชาว" ผู้นำที่แข็งแกร่งเด็ดขาด และสัญญากับพวกเขาว่าจะนำความยิ่งใหญ่กลับคืนมา แม้จะต้องแลกด้วยเสรีภาพก็ตาม นี่คือจุดกำเนิดของลัทธิการเมืองสุดโต่งที่ก้าวขึ้นมาเรืองอำนาจ:

* **อิตาลี:** * **เบนิตโต มุสโสลินี** * ก่อตั้งลัทธิฟาสซิสต์ (Fascism) ปลุกฝังลัทธิชาตินิยมสุดโต่ง และก้าวขึ้นเป็นเผด็จการคนแรกๆ ของยุโรป

* **สหภาพโซเวียต:** * **โจเซฟ สตาลิน** * กระชับอำนาจ เปิดเสรีในระบบคอมมิวนิสต์ เปลี่ยนประเทศเกษตรกรรมให้เป็นอุตสาหกรรมหนักด้วยการกดขี่และกวาดล้างผู้ต่อต้านนับล้านคน

* **เยอรมนี:** * ท่ามกลางความแค้นจากสนธิสัญญาแวร์ซายและความอดอยาก ชายร่างเตี้ยผู้มีวาทศิลป์สะกดจิตฝูงชน นามว่า * **อดอล์ฟ ฮิตเลอร์** * และพรรคนาซีของเขา ได้ก้าวขึ้นมาบนเวทีการเมือง ฮิตเลอร์ชี้เป้าว่าความตกต่ำทั้งหมดนี้เป็นความผิดของนักการเมืองที่ยอมแพ้สงคราม และชาวยิวที่สูบเลือดสูบเนื้อเยอรมนี

บทสรุป: นาฬิกาบ่งบอกหลัง

โลกในช่วงระหว่างสงครามคือโลกที่เต็มไปด้วยบาดแผลที่ยังไม่สมานดี วิกฤตเศรษฐกิจได้ทำลายความหวังของสันติภาพจนย่อยยับ ในขณะที่ประเทศประชาธิปไตยอย่างอังกฤษและฝรั่งเศสกำลังรุ่นวายนวกับการแก้ปัญหาเศรษฐกิจในบ้านตัวเอง ผู้นำเผด็จการในประเทศต่างๆ ก็กำลังแอบสะสมอาวุธและลับมือให้คมกริบอย่างเงียบๆ

เมฆหมอกแห่งพายุลูกใหม่กำลังก่อตัวเข้มข้นเรื่อยๆ เหนือน่านฟ้ายุโรป และมันกำลังจะรุนแรงกว่า "สงครามเพื่อยุติสงครามทั้งหมด" ที่เพิ่งจบลงไปอย่างเทียบไม่ติด